

Jei dėl specifinių auginimo sąlygų reikia durpių pagrindu pagamintų substratų, rekomenduojame rinktis:

auginimo terpes, kurių sudėtyje yra kuo mažiau durpių, o substratas pagerintas kitomis medžiagomis (kompostu, biohumusu, smulkinta mediena, spygliuočių žieve, moliu, perlitu ar kt.);

sertifikuotų gamintojų produkciją, pažymėtą RPP (Atsakingai išgautos durpės / *Responsibly Produced Peat*) ženklu. Tarptautinis RPP sertifikatas suteikiamas durpių įmonėms, išgaunančioms durpes tik pažeistose pelkėse, siekiančioms suderinti pelkių apsaugos, greta esančių teritorijų ir durpyno eksploatavimo interesus, dalyvaujančioms pelkių atkūrimo veiklose.

responsibly produced peat

LIFE15 CCM/DE/000138 LIFE PEAT RESTORE

„CO₂ emisijų sumažinimas atkuriant nusausintus ir degraduojančius durpynus Šiaurės Europos lygumose“

2016–2021 metais įgyvendinamą projektą iš dalies finansuoja Europos Sąjungos LIFE programos Klimato politikos paprogramė (Klimato kaitos švelninimas), Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija ir projekto partneriai.

Projektą finansuoja

Projekto koordinadorius

Projektą Lietuvoje vykdo

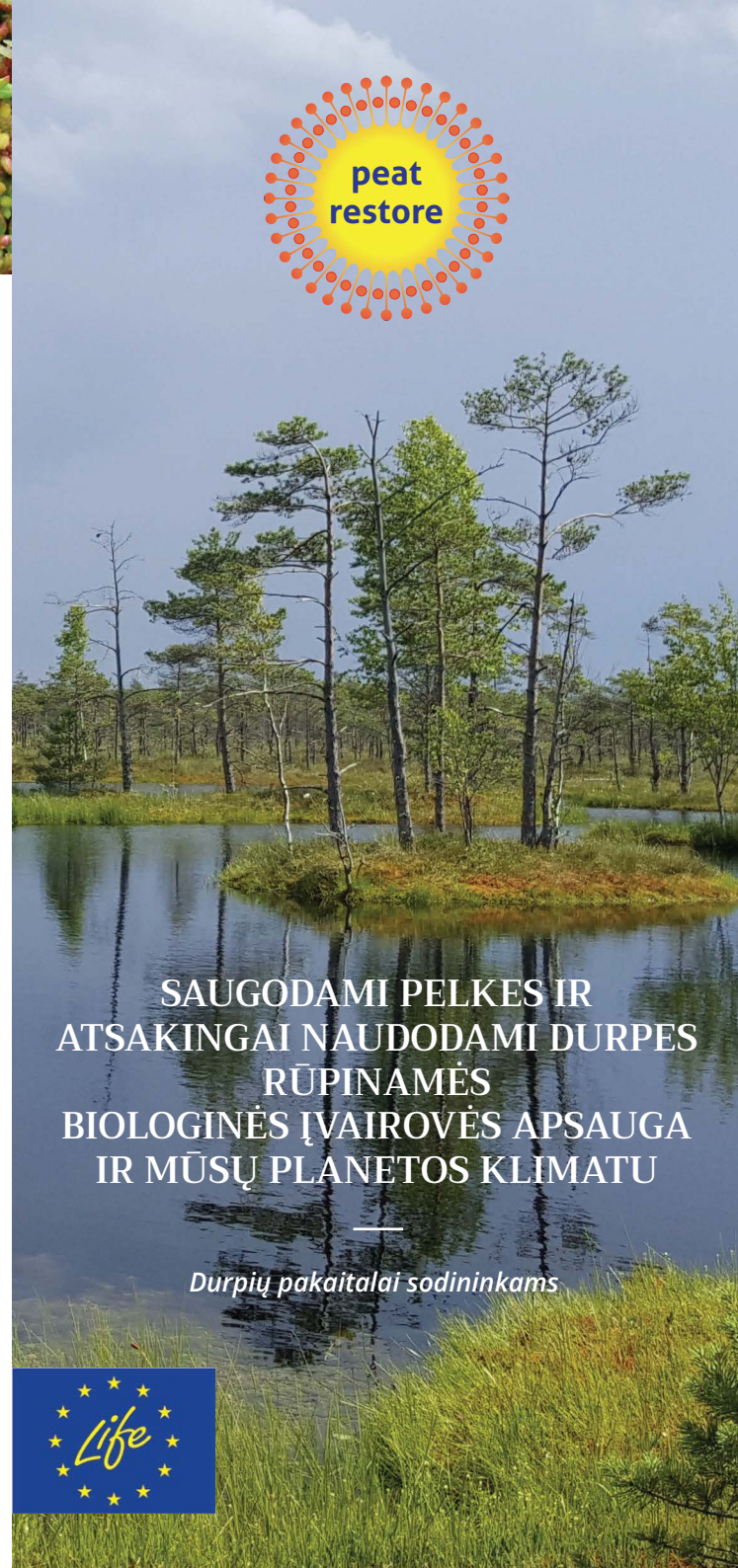
LIETUVOS
GAMTOS
FONDAS

LIETUVIŠKOS DURPIŲ
ĮMONIŲ ASOCIACIJA

LIETUVOS GAMTOS FONDAS
Algirdo g. 22-3, LT-03218 Vilnius
Tel. 8 5 2310700,
Faks. 8 5 2310441
El. paštas info@glis.lt

Daugiau informacijos:
www.life-peat-restore.eu/lt

SAUGODAMI PELKES IR ATSAKINGAI NAUDODAMI DURPES RŪPINAMĖS BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGA IR MŪSŲ PLANETOS KLIMATU

Durpių pakaitalai sodininkams

Kodėl turime išsaugoti pelkes?

- Durpėse sukaupta apie 550 gigatonų, t. y. 30 % planetos dirvožemiuose esančios anglies ir apie 10 % gėlo vandens išteklių.
- Kaupdamos organinę anglį (durpių pavidalu) pelkės reguliuoja šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ypač anglies dioksido – CO₂) balansą ir švelnina visos planetos klimatą.
- Skaidantis nusausintų pelkių durpėms kasmet prarandama apie 2–3 gigatonų anglies atsargų.
- Pelkės formuoja vietovės mikroklimatą: didina oro drėgnumą, rūkų tikimybę, švelnina temperatūros svyravimus.
- Pelkės tarsi kempinės sugerdamos lietaus ir sniego tirpsmo vandenį reguliuoja vietovės vandens režimą, t. y. saugo apylinkes nuo staigių potvynių ir sausrų.
- Pelkių augalija ir durpių klodas – natūralūs valymo įrenginiai, gerinantys apylinkių oro ir vandens kokybę.
- Pelkės svarbios biologinės įvairovės apsaugai – yra retų ir labai specializuotų pelkinių augalų, gyvūnų, grybų ir mikroorganizmų buveinė.
- Pelkės yra svarbus gamtinių išteklių (vaistinių, maistinių augalų, durpių ir kt.) šaltinis, jos svarbios estetiniu, rekreaciniu, pažinimo, sveikatinimo ir kt. požiūriais.
- Durpių kloduose išlikę augalų ir gyvūnų fragmentai, žmonių veiklos pėdsakai yra svarbūs tyrinėjant gamtinės aplinkos ir žmonijos raidą poledynmečiu.

DURPIŲ SUBSTRATAI

Durpės – natūrali organinės kilmės naudingoji iškasena.

Palengvina augalų šaknų aprūpinimą deguonimi ir vandeniu (lengvai sugeria ir išlaiko drėgmę).

Švari auginimo terpė – be piktžolių sėklų ir patogenų.

Terpė, iš kurios augalai lengvai įsisavina įterptas, tam tikru augimo tarpsniu reikalingas mineralines medžiagas.

Dėl naujų kasybos plotų įrūošimo prarandamos unikalios pelkių ekosistemos su vertingomis buveinėmis, retomis augalų ir gyvūnų rūšimis.

Pažeidžiamas hidrologinis apylinkių režimas.

Mineralizuojantis sausoms durpėms į atmosferą išsiskiria šiltnamio efektą sukeliančios dujos – anglies dioksidas (CO₂) ir azoto oksidai (NO_x).

Natūraliose durpėse negausu maisto medžiagų, kurias gali įsisavinti augalai.

Perdžiuvusį durpių substratą sunku sudrėkinti.

Ieškome durpių alternatyvų

Durpių klodas formuojasi labai lėtai – vos 1 mm per metus, todėl durpės priskirtos prie lėtai atsinaujinančių gamtos išteklių.

Durpių išteklių yra riboti, tad nuolat ieškoma sparčiai atsinaujinančių gamtinės ar dirbtinės kilmės durpių pakaitalų.

Ką mes galime padaryti?

- Prekybos vietose teiraukimės ne durpių, o substratų mišinių, kurių sudėtyje nėra durpių arba jų kiekis sumažintas.
- Išmokime tinkamai kompostuoti organines buitines ir sodo atliekas arba įsigykime jau pagaminto komposto (su durpėmis arba be jų).
- Norėdami pagerinti dirvožemio struktūrą, palaikyti derlingumą taikykime sėjomainą su žaliosiomis trąšomis.
- Rūgščiose dirvose augančius augalus (rododendrus, šilauoges) mulčiuokime pušų žieve, spygliais.
- Orchidinius augalus sodinkime į specialiai jiems sukurtus substratus iš žievės gabalėlių, vulkaninės uolienos ir vermikulito.
- Durpinius dauginimo puodelius galima pakeisti pagamintais iš perdirbto popieriaus arba specialiai apdoroto džiovinto galvijų mėšlo. Galima naudoti ir daugkartinės plastikinės dauginimo paletes.

PASIGAMINKIME SUBSTRATO PATYS

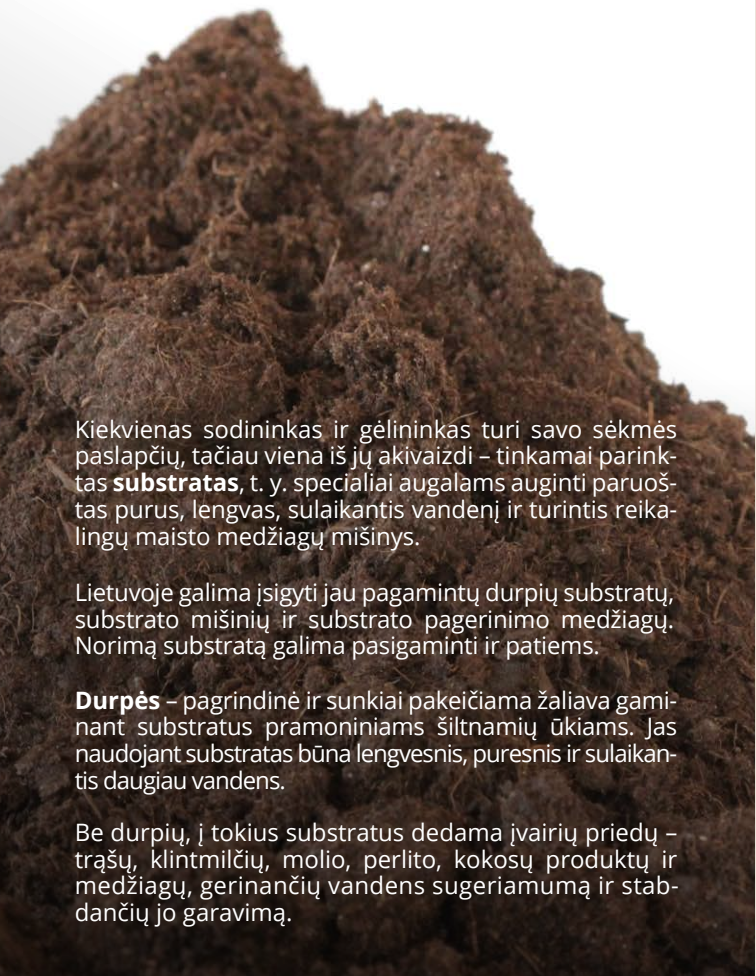
Ruošdami mišinius augalams (ypač kambariniams) patys galime rinktis sudėtinius komponentus ir pasiekti geriausių rezultatų mažiausiomis sąnaudomis.

Svarbu žinoti auginamų augalų poreikius:

- drėgmė,
- šaknų aprūpinimas deguonimi,
- auginimo terpės rūgštingumas (pH),
- maisto medžiagos.

Atsižvelgdami į augalų poreikius galime parinkti substratui tinkamus organinės ir neorganinės kilmės komponentus:

- durpės (pageidautina minimalus kiekis),
- dirvožemis (dezinfekuotas),
- kompostas (trąša, dirvos biologiniam aktyvumui gerinti),
- slienkų biohumusas (trąša),
- mineralinės trąšos,
- medžio žievė (mulčias),
- kompostuotos pjuvenos ir medžio drožlės,
- kokosų produktai (poringumui, vandens sugėrimui gerinti),
- smėlis arba keramzitas (drenažui gerinti),
- perlitas, vermikulitas arba gelio kristalai (nuolatinei drėgmei palaikyti, aeracinėms savybėms gerinti) ir kt.

Kiekvienas sodininkas ir gėlininkas turi savo sėkmės paslapčių, tačiau viena iš jų akivaizdi – tinkamai parinktas **substratas**, t. y. specialiai augalams auginti paruoštas purus, lengvas, sulaikantis vandenį ir turintis reikalingų maisto medžiagų mišinys.

Lietuvoje galima įsigyti jau pagamintų durpių substratų, substrato mišinių ir substrato pagerinimo medžiagų. Norimą substratą galima pasigaminti ir patiems.

Durpės – pagrindinė ir sunkiai pakeičiama žaliava gaminant substratus pramoniniams šiltnamių ūkiams. Jas naudojant substratas būna lengvesnis, puresnis ir sulaikantis daugiau vandens.

Be durpių, į tokius substratus dedama įvairių priedų – trąšų, klintmilčių, molio, perlito, kokosų produktų ir medžiagų, gerinančių vandens sugeriamumą ir stabdančių jo garavimą.